

**Rigor Moderatus Doctrinæ Pontificiæ Circa Usuras A SS.
D. N. Benedicto XIV. Per Epistolam Encyclicam Episcopis
Italiæ Traditus**

Specimina ulteriora exhibens Moderationis Pontificiæ, à P. Concina violatæ

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii, 1751

Sectio I. Specimina læsæ Moderationis Pontificiæ contra alios Authores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63780](#)

Conciniani specimina in Dissertatione mea secunda, & hac tertia jam passim sunt obvia. Molestum esset mihi, ea longiori sermone repetere, aliis repetita legere. Suasum tamen mihi est, ut Dissertationis primæ causam agam. Nonnulli enim, qui Theologiam Concinianam ad manum non habent, scire optant, quid demum hic Author illi opponat: alii, qui lustrarunt hos tomos, exigunt responsonem publicam, sine qua quispiam non ex causæ cognitione, cui discussiæ fortè nec studium, nec ingenium affert, sed ex cæcis affectibus judicandi & errandi periculum subire posset. Duabus igitur Sectionibus absolvetur hoc Caput. In prima exhibebuntur pauca specimina lœsæ Moderationis contra alios Authores. In Secunda Respondebitur ad ea, quæ P. Concinna contra meam Dissertationem primam variis Tomis Theologiæ suæ immiscuit.

SECTIO I.

Specimina lœsæ Moderationis Pontificiæ contra alios Authores.

§. 310.

Quanta Moderatione SS. Pontifex BENEDICTUS XIV. Moderationem
erga Viros doctos, etiam falsarum opinionum asser-
tores, utatur, ex præstantissimis Ejusdem operibus Pontifi-
ciam
passim elucet. Nam, ut bene notat Interpres eximii operis
de Festis D. N. J. C. in Praefatione, huic Sapientissimo Au-
to-
ri persuasissimum est, injuriis & maledictis nihil quidquam profici.
Idem Moderationis spiritus resplendet in Literis Encyclicis de
usuris, ubi non solum prohibet contumelias in contrariae
sententiæ Authores, quia convitia atque injuria vinculum Chri-
stiane charitatis infringunt, & gravissimam populo offendunt, &
scan-

scandalum præferunt : sed etiam silentio supprimit nomina Authorum, quorum sententias probare non poterat.

§. 311.

Laudat :

Etiam P. Danielem Concina admirabundum tenet inusitata atque inaudita clementia, qua, confixis erroribus, salvos BENEDICTUS voluit eorundem Authores : (a) putatque hic Theologus, tantam animi lenitatem ac benignitatem eo spectare, ut errantes non coacte, sed sponte; non vi, sed amore vieti patet facta veritatis semitam ingrediantur.... Hec undique securior via est, & obstanti erroribus, & indipiscendi devios. Non poterat igitur tanti exempli splendore non incitari ad parem Moderationem, ad quam virtutem naturali affectione affici videtur, ut ipse scribit ad Marchionem Scipionem Maffei I. Augusti 1750. ubi protestatur, se non esse Authorem Animadversionum in Historiam Theologicam, neque alterius libri, quo istae Animadversiones defenduntur, (b) idque ex eo potissimum demonstrat, quod ultimus hic liber graves calumnias contineat, à qua scribendi ratione ipse esset alienissimus.

(a) In Commentar. Pref. fol. V. & VI.

(b) Difesa delle Animadversioni.

§. 312.

*Sed non se-
quitur,*

Verum ut tum à naturali hac mansuetæ naturæ propensione, tum ab exemplo Pontificio recederet, alterius Spiritus impulsu factum est. Qualem spiritum subesse suspicatus fuerit Discipulus Pichleri, alibi notatum est. (Diff. II. §. 182.) Sanctiore, imo Divino Spiritu se incitatum, gloriatur P. Concina, (a) dum non Summum Christi in terris Vicarium BENEDICTUM XIV. sed ipsum Christum vehementi oratione, & opportuna increpatione se imitatum fatetur, ne, si mitior esset sermo

Sect. I. Specimina lœsæ Moderat. Pontif. contra alios Author. 217

sermo noster, probabilitatis pallio induitæ opiniones illæ pro probabilitibus ab incautis lectoribus haberentur, & graviter illorum animas turpissimèque inficerent. (b) Unde neque in aliis Authoribus tolerare potest modestas impugnationum formulas. Specimen dedimus de LESSIO : (Diff. II. §. 393.) aliud occurrit in P. Claudio LA CROIX. dum iste opinionem aliquam Verricelli refert, eamque merito negari asserit, indignatur P. Concina, quod eam opinionem non rejiciat ut falsam scandalique plenam. Nam, ut cavillatur, *nova benignitas* (qualem exemplo suo docet BENEDICTUS XIV.) *has duriores, acerbásque formulas detestatur.* (c) Insigne hoc mihi videtur specimen lœsæ Moderationis Pontificiæ circa ipsam Personam & Libros Summi Pontificis, quem haud obscurè arguit nimiæ Moderationis, qua animarum pernicies foveatur. Fratri Religioso magis convenire videtur, ut discat à Christo humilitatem & mansuetudinem : judiciariam autem Potestatem, quam Christus nonnunquam exhibuit, Prælatis Ecclesiæ exserendam relinquat.

(a) *De usur. contr. trin. fol. 426.* sic Christum alloquitur : *Vehementi oratione, & opportuna increpatione quandoque usus sum, Te imitatus, qui sepe Phariseos Doctrinæ Tua adversantes acri hoc objurgasti sermone : Progenies viperarum: iterumque : Vos ex Patre Diabolo estis.*

(b) *Commentar. fol. 170.*

(c) *De usur. contr. trin. fol. 162.*

§. 313.

Ne tamen Moderationem Pontificiam prorsus negligere videatur, in eo imitatur Moderatissimum Pontificem, *Nisi inofficio* Ejusdem exemplo Authorum contrariæ sententiæ tacit. Authorum, ait, *nomina silentio præterire constitui, ut in eosdem officium, obsequiūmque meum testatum faciam.* (a) Bellissimum sanè obsequii genus, quod rursus in Literis suprà alle-

Diff. III.

E e

gatis

gatis (§. 311.) deprædicat! Scilicet nominato Titulo libri ubique pervulgati, exscriptisque longis textibus, verum nomen Authoris nemini ignotum tacet, substituta identidem invidiosa appellatione Brœderfiani, qua sectatorem hominis hæretici, & schismatici intelligit: imò discipulum Molinæi, Calvini & Salmasii vocat, qui Rempublicam literariam deceperit: nugivendulum dicit tam crassa laborantem ignorantia, quæ fidem supereret omnem. (b) Nova hæc obsequii & officii demonstratio est erga Illustrissimum Authorem. Majus sanè obsequium præstitum fuisset, prodendo nomen, quod Eruditi omnes venerantur, quamvis non omnes ejus opiniones sibi sequendas credant.

(a) *Comment. fol. 29.*

(b) *De usur. contr. trin. fol. 372.* sic scribit: *Ex his omnibus consequitur Nicolaum Brædersen, illiusque ITALUM INTERPRETEM, suos Magistros Molinaum, Calvinum & Salmasium Remj publicam literariam decepisse... fol. 383. Soli nugivenduli Bræderfiani tanta laborant ignorantia... tam crassa ignorantia fidem superat omnem.*

§. 314.

*Librum
sibi invi-
sum male
adscribit
aliis.*

Mislo inofficio silentio, quo Itali Authoris nomen premit P. Concina, ad alios silentio involvendos exemplo Pontificio adeò permoveri non potuit, ut falsò affingat nonnullis Authoribus opiniones, quarum occasione ansam eos carpendi querit. Hoc immoderato Zelo librum Pichleri esse Opus Universitatis Ingolstadiensis affirmat, eo quòd sit approbatum à R. P. Franc. Schmalzgrueber Cancellario ejusdem Almae Universitatis. (a) Nimio honore P. Concina Patrem Schmalzgrueber afficit, dum Cancellarii in hac Universitate munus illi tribuit, quod Celsissimus Princeps & Episcopus Eustetensis perpetuò gerit. Approbationem Operi Pichleriano recuso præfixam vidi P. Concina, subscripto nomine *Franciscus Schmalzgrueber Eccl. Universitatis Cancellarius.* Sed immoderata

derata scribendi prurigine concitatus, tantum otii sibi non sumpsit, ut legeret, ex qua Universitate Approbatio illa prodiert. Aperta sunt verba inscriptionis: *Approbatio DILIGANÆ Facultatis tam Theologicæ quam Juridicæ.* Incuria P. Concina inde desumitur: magis autem se prodit Moderationis defectus, dum toti Universitati adscribitur Opus, quod approbavit Universitatis Doctor, censendis Libris destinatus. Noti sunt non tantum in Germania, sed etiam in Italia Libri P. Schmalzgrueber in Decretales Gregorii IX. ubi *ad lib. 5. tit. 19.* aperte impugnatur doctrina illa, de usuris per statutum Principis vel Consuetudinem licitis, quam in libris Pichlerianis invenire sibi videtur P. Concina. Nihilominus ut cavillandi occasionem ex Approbatione Operis inveniat, adscribit eam opinionem Patri Schmalzgrueber, & per hunc Universitati Ingolstadiensi, ex qua tamen Approbatio illa data non fuit. Dein cur Opus illud sibi invisum, cuius Authorem officiosissimo silentio premit, (§. 313.) non adscribit sacro illi Ordini, ex quo Inquisitor Generalis illud approbavit? Cur non dicit, Opus esse totius Serenissimæ Reipublicæ, cuius Decretum præfixum est libro? Cur Libros Pasqualigi, Dianæ &c. non affrmatesse Opera illarum Religiosarum Familiarum, ex quibus vel Superiores, vel S. Palatii Apostolici Magistri facultatem imprimendi concederunt? Non latet Patrem Concina, quam authoritatem Approbatores tribuant Libro: quam laudem vel ignominiam liber refundat in Approbatorem. Haud dubiè legit, & sicut in aliis, ita etiam in hoc laudabit doctrinam P. Michaëlis de ELIZALDE. (b)

(a) *De usur. Contr. trin. fol. 269.*

(b) *De rect. doctr. mor. part. 1. l. 2. q. 6. §. 3.*

§. 315.

Falsò opinionem affingit P. Concina Patri Schmalzgrueber, & Universitati Ingolstadiensi: (§. 314.) falsam ^{Immoderate carpit} qualitatem affingit opinioni JOANNIS MAJORIS Theologorum:

E e 2

gi

gi Parisiensis, quem circa Contractum trinum contra communem sensisse fabulatur. Malè hic Theologus stylo Conciniano multatur, quòd tanquam *audax* & *censor injustus* *alios scriptores mordeat*: (a) *novitatis amator* & *aliorum Doctorum contemptor*. (b) Dum enim hic acriorem crīsin, quæ tamen, si stylo Conciniano comparetur, moderatissima dici posset, torquet in Conradum Summenhart, subjungit P. Concina: (c) *audisti hominem Gallum* (d) *rostro suo lacerantem gravissimum Germaniæ Theologum...* quis non dicam ad humanitatem compositus, sed ratione præditus tam rusticè in gravissimum Theologum debacchari posset? (e) Ut autem *inuria redderetur* gravior, vocat P. Concina Conradum Fundatorem Tübingensis Academiæ, transferendo laudem fundatoris à Ducibus Wirtembergiæ in privatum hominem. (f) Exaggerat P. Concina crimen MAJORIS, captando voculam, qua iste opinionem suam Contractui Trino faventem, *particularem* dicit: & inde inferendo: *communis ergo est contraria*. (g) Ait scilicet MAJOR, se dare *particularem* suam opinionem, cùm tota Facultas Parisiensis convocari, adeoque ad interrogationem Eckii non potuerit dari responsum communi Facultatis nomine, ut suprà dictum. (§. 158.) Absurdè igitur & malignè infertur, *communem esse sententiam contrariam*. Imò Franciscus Victoria, Author Patri Concinæ minimè suspectus, apud Ludovicum Lopez itidem ex celeberrimo Ordoine Prædicatorum, (h) in dictatis suis anno 1535. narrat, *banc opinionem MAJORIS in suis diebus, dum Parisiis versaretur, fuisse opinionem communem, sed tamen esse opinionem contrariam Juristis*. Unde colligere datur, *communem fuisse sententiam Theologorum*, qui de honestate pro foro interno disputant: quamvis Juristæ pro foro externo non admiserint hunc contractum, utpote nulla lege, nec approbata consuetudine adhucdum introductum. Igitur non nisi ad invidiam creandam maligna interpretatione imputatur Majo-ri *particularis opinio*, acsi illa esset opposita *communi Theo- lo-*

logorum Parisiensium. Quæcunque demum causa stomachum Concinianum movit in Majorem: pacatur mox P. Concina, & Majorem de Catalogo Patronorum Trini Contractus demendum statuit, (i) quia in *Proœmio in 4. Sentent.* scribit, se reprobare, quæ Romana Ecclesia & Alma Facultas Parisiensis reprobat: sed hæc damnarunt Contractum trinum: ergo eundem prædamnavit Joannes Major. Utinam P. Concina eandem benignitatem exhiberet erga alios Autores, qui dicta & scripta sua Apostolicæ Sedi corrigenda demississime submittunt, consequenter numerari non possunt inter propugnatores earum opinionum, quas Pater Concinna Constitutionibus Pontificiis damnatas *evidenter ostendere* sibi videtur.

- (a) *De usur. contr. trin. fol. 102.*
- (b) *Ibid. fol. 106.* Fortè Major ex eo etiam capite aliorum Doctorum contemptor dicitur, quod parum honorificè de Thomistis loquatur in *4. sentent. dist. 15. q. 38. in fin.* ubi recensendo Autores pro aliqua sententia, ait: *Thomistæ omnes non supputo præter solum B. Thomam. Ratio: erant addicti jurare in verba Magistri: propterea eorum vox non ponit in numerum.*
- (c) *Ibid. fol. 107.*
- (d) Joannes Major fuit natione Scotus.
- (e) An hæc crisi potius in Casuistam Venetum, quam in Theologum Parisiensem vibrari debeat, relinquo judicio eorum, qui utriusque libros legunt.
- (f) Academia Tubingensis fundata est ab Eberhardo Duce Wirtembergiæ anno 1477. Conradus Summenhart natus est anno 1467.
- (g) *Ibid. fol. 102.* (h) *De Contract. l. I. c. 65.*
- (i) *Loc. cit. fol. 108.*

§. 316.

Non majore sinceritate, occasiones cavillandi ex aliorum Afferiō-dictis arripit. Circa doctrinam Contractus trini magnam nem Toleti: E e 3 esse

esse authoritatem Cardinalis TOLETI, alibi monui, (§.175.) cùm iste ad concinnandam Constitutionem Sixti V. fuerit adhibitus. De hac Constitutione PAULUS COMITOLUS sic loquitur. (a) Edidit Xistus V. Constitutionem, quæ sèpius aper-tis verbis tollit sortis aut socialis lucri securitatem, ac semovet à contractu societatis. Verùm Cardinalis Toletus & Cardinalis san-ctæ Severinæ, quibus munus mandatum fuit à Xisto componendæ legis, affirmarunt Patri Stephano Tuccio Theologo Societatis Je-su, ut is datis ad me literis testatus est, noluisse Xistum sua lege pro-bibiri nisi injustos societatis contractus: quare qui ante legem latam justi erant, post latam quoque licere. Hanc ipsam assertionem Cardinalis Toleti, & S. Severinæ refert Summus Pontifex BENEDICTUS XIV. (b) neque eam in dubium revocat; sed solummodo explicat, qua ratione ex mente Doctorum, qui Contractum trinum impugnant, intelligi possit: imò eandem assertionem confirmat ex mente Congregationis, quæ sub Clemente VIII. censuit, Constitutionem Sixtinam non esse inserendam Libro septimo Decretalium, de quo compilando tunc agebatur, eo quod nihil novi in ea decernatur. Putat igitur Benedictus XIV. oppugnari posse Contractum trinum ex hac ipsa assertione Toleti, argumento moderatis-simis verbis pleno. Tantæ moderationis incapax erat calamus Concinianus, qui solita sua immodestia debacchatur contra fictum, adulterinum, & chimæricum istud oraculum Pon-tificis, putatque venditare hæc vivæ vocis oracula, scelus esse nullo modo ferendum. (c) Vel Toletus, vel Tuccius, vel Co-mitolus hujus figmenti & sceleris reus agitur: quivis autem horum id probitatis, doctrinæ, ac sinceritatis præjudicium apud honestos viros omnes habet, ut potius eorum accusa-tor calumniæ, quā illi turpis fictionis rei censeri debeant. Audire juvat, qua ratione ostendat P. Concina, hoc vivæ vocis oraculum chimæram esse ex ingenio confitam, & juxta leges omnes nulla fide dignam. (d) Quærerit, quid opus fuerit Toleto & S. Severinæ Cardinalibus, qui ipsi Bullam scripserant, consulere Ponti-

Pontificem post evulgatam Bullam? Putat igitur nihil irrationabilius esse, quam effingere duos istos Bullæ conditores consuluisse Pontificem super trini Contractus damnatione, cum nemini, quam illis hoc negotium compertius esset &c. &c. Verum ubi legit P. Concina, consultum esse Pontificem à Toleto, & S. Severinæ Cardinale? Neque Cardinalis de Lugo, (e) neque Gibalinus, (f) neque Comitolus, (g) quos allegat P. Concina: sed neque Azor, (h) neque Filliucius, (i) qui mentionem de hoc vivæ vocis oraculo faciunt, ullo verbulo insinuant, Sixtum V. fuisse consultum à Toleto, vel S. Severinæ Cardinale. A quoquaque demum fuerit consultus Pontifex, id solummodo ex Literis Tuccii erui posset, declarationem Sixti V. cuicunque demum factam, conformem esse assertioni dictorum duorum Cardinalium, qua isti mentem Pontificis ex certa notitia explicarunt Tuccio. Quod autem tum loco allegato, tum alibi (k) iteratò inculcat, sequi ex narratione Tuccii, Sixtum V. falsam doctrinam Ecclesiæ universæ in sua Constitutione denuntiassæ, & Tuccio mediis Cardinalibus Toleto & S. Severinæ secretò veritatem Evangelicæ Moralis manifestasse &c. aut vafrum, veteratorem, deceptorēmque universæ Ecclesiæ fuisse Sixtum V. aut non nisi stultissimè hoc vivæ vocis oraculum obtrudi: Phrases hæ sunt, quæ gravissimis viris palmarem injuriam inferunt, & poenas illas merentur, quæ ut contra evulgatores talium Oraculorum, scilicet vel contra Toletum, vel Tuccium, vel Comitolum constituantur, P. Concina Reipublicæ literaria, maximèque Theologiæ expediare credit. (l)

- (a) *Respons. moral. l. 3. q. 12. n. 3.*
- (b) *De Synod. Diæces. l. 7. c. 50.*
- (c) *De usur. contr. trin. fol. 46.*
- (d) *Ibid. fol. 41.*
- (e) *De J. & J. disp. 30. sect. 4. n. 37.*
- (f) *De usur. lib. 6. c. 5. art. 3. n. 6.*
- (g) *Loc. cit.*

(h)

- (h) *Instit. moral. part. 3. lib. 9. c. 3. ques. 7.*
- (i) *Tract. 38. c. 3. n. 59.*
- (k) *Loc. cit. fol. 90.*
- (l) *Ibid. fol. 46.*

§. 317.

Cardinalis de Lugo: Erga alios Authores sibi invisos tumidum ubique fastum & contemptum prodit P. Concinna, à quo neque Romanæ Purpuræ splendor eos tueri potest. Cardinalis de LU-GO in *Christianæ Morali nullius auctoritatis est* huic juveni Theologo, utpote magnopere pronus in fibulis *Christianæ Ethices laxandis*, (a) quas P. Concinna nescit constringere, nisi rupto vinculo Christianæ Charitatis. Unde præstantissimi hujus Cardinalis opinionibus & verbis passim maligna glossemata appingit. Quando Cardinalis hic de Contractu trino agit, illique potissimum opponi posse Bullam Sixti V. agnoscit: refert eodem simul loco, quidquid tum sibi tum aliis circa illam Bullam respondendum videbatur: ad alia dein ordinatè & sine confusione transiturus ait: *hoc ergo supposito, ne iterum ad eam Bullam redeundum sit &c.* (b) quibus verbis amarulentam falsamque hanc glossam affigit P. Concinna: *illam (Constitutionem Sixtinam) ab universa sua disputatione rejicit, ne interturbetur humanum ratiocinium.* (c) Displacet huic Viro, nisi more suo omnia perturbentur, & confundantur sine ullo ordine.

- (a) *De usur. contr. trin. fol. 130. 131.*
- (b) *De F. & F. tom. 2. disp. 30. sect. 4. n. 38.*
- (c) *Cit. fol. 131.*

§. 318.

præter alios Theologos, Non repeto probrofa dicteria, & criminationes in Pichler jactas, quas abunde recensuimus. (*Diff. II. à §. 144.*) neque falsas imputationes in Lessium & Tamburinum: (*ibid.*)

(ibid. §. 390. 392. &c seqq.) prætermitto amarum sarcasmum, quo Librum Stephani Baunii opportuno sanè & congruo titulo *Summa de Peccatis*, inscriptum : (a) Ludovicum Molinam tanquam authorem novæ scientiæ mediæ in Moralem Christianam invectæ : (b) Claudium La Croix Scepticismi & Pyrronismi in eandem inducti reum cavillatur : (c) Non commemoro fictas lacrymas & detestationem, qua improbat Theophili Raynaudi, *Jurumque Theologorum doctrinam* & scita, tanquam Apostolicæ Sedi, Pontificie autoritati, & S. Apostoli Pauli principiis hostiliter repugnantia. (d)

(a) *De usur. contr. trin.* fol. 80.

(b) Fol. 120. (c) Fol. 160. (d) Fol. 52.

§. 319.

Silentio tamen involvere non possum immoderatum *Principiū Josephum Gibalinum*, quo P. Concina exagitat Josephum GIBALINUM, cuius doctrinæ imputat falsitatem, borrorem & scandalum: (a) *vocum conflitum, cavillationum certamen, distinctionum circuitiōnum, confusumque locutionum agglomerationem*: (b) cuius argumenta ex omni parte futilia... assertions puras putasque cavillationes Casuisticas magno supercilio contemnit, (c) & eludit hoc eleganti epiphonemate: *vel ipsi homines cæteroqui docti & acuti, cùm defendunt causam evidenter falsam, repuerascunt, & ea commenta promunt, quæ vel tyrunculos Theologiæ aut Dialecticæ dedecent.* (d) Facile in Adversariis suis quod reprehendat, invenit, qui omnia sua more Conciniano evidentia & demonstrata sibi imaginatur. Ubi tamen P. Concina non invenit, cavillandi ansam fingit. Refert (e) Gibalinum dicentem, *non esse damnandam societatem cum duplice assecuratione.* Planè omnes, qui nolunt esse maligni vocabulorum captatores, facile intelligunt, Gibalinum censere, privati authoris sententia non debere condemnari eos, qui hujusmodi contractum celebrant, Nihilominus P. Concina ad invidiam

Diss. III.

F f

con-

226 CAP. III. De Contumeliis in Authores contrarios.

conciliandam ita hæc verba sumit, acsi diceret Gibalinus, à Summis Pontificibus damnandum , vel prohibendum non esse hunc contractum : quid ? exclamat Casuista Venetus , quamvis timeretur fraudis & usuræ periculum in hoc trino contractu, non propterea à Summo Pontifice, præmesso serio examine improbandus esset ? (f) Gibalinus Jurium peritissimus optimè noverat , convenientissimè damnari & prohiberi à Legislatoribus actus ex natura sua indifferentes , ex quorum tamen frequentatione ob locorum , vel personarum circumstantias peculiare periculum posset imminere Reipublicæ. Non veretur tamen P. Concina dicere : *Divina monita* S. Pauli de periculo vitando , jam penes *Moralistas* , quos refellimus (refellit autem Gibalimum) obsolevère. (g) Imò adeò hujus authoris impugnationi est intentus, ut indigneatur , si quid in eo inveniat, quod improbare non possit. Unde dum Gibalinus de quodam contractu loquens interrogat: *in eo contractu quis periculum usuræ non agnoscit?* mox subiungit P. Concina stomachabundus : *comprime clamantem hanc tuam interrogationem : justisque potius, opportunisque exclamationibus nostris aures præbe.* (h) Sileant ranæ, dum Jupiter tonat ! Artem exclamationum sibi quarto modo propriam putat P. Concina, sibique monopolium illarum arrogat. Quorum autem exclamationum? justarum nempe & opportunarum , quibus interrogat identidem : *quis commenta tam inepta, tam bono sensui adversa ferre valet, quin se deridendum propinet?* (i) *En quām puerilia, ridicularia, bonoque sensui repugnantia obtrudere audent!* (k) Hi (Theologi) sub calamistro pietatis & Ze li lucrandarum animarum ea non semel honestant, quæ Etnicis ipsis horrorem ingerunt , & scandalum gravissimum. Hæ exclamationes justæ & opportunaæ videntur Religioso authori , qui scientiam Sanctorum venditat : *Nos verò & docti omnes in Sanctorum scientia &c.* (l) Bene tamen prævidet , aliquos diuersos , has Rigoristarum & Phanaticorum consuetas exclamationes esse. Istos autem ad incitas redigit , & alia peremptoria

cx-

exclamatione, cui opponi nihil possit, compescit, scilicet: *O tempora! O Mores!* Quàm accuratus autem sit P. Concina in confutando Gibalino, specimen præbet, dum alicubi (m) ponit Rubricam: *auctorum Catalogus contextus à P. Gibalino expenditur.* Et tamen mox fatetur, se tanti non fecisse iſlorum auctoritatem, ut tedium fastidiumque fuscipere voluisset eos omnes examinandi. Scilicet majore voluptate legit Opera Calvini, Bezae, Brentii, Buceri, Molinæi, Salmasii &c. ad confundendos juniores, id est, suæ ætatis Casuistas.

- (a) *De usur. contr. trin. fol. 149.*
(b) *Fol. 156.* (c) *Fol. 178.* (d) *Fol. 227.*
(e) *Fol. 62.* (f) *Fol. 63.* (g) *Ibid.*
(h) *Ibid.* (i) *Fol. 57.* (k) *Ibid.*
(l) *Fol. 52.*
(m) *Fol. 169.*

§. 320.

Mahometem & Hæreticos frequenter adducit P. Con- *Acatholi-*
cina ad confundendos Theologos Morales Catholicos, ea *corum do-*
argumenti soliditate, qua Mahometem temperantiae magis *Erinas*
studiosum dicerem, quàm Patrem Concina: dum Mahome- *opponit P.*
tes vinum suis prohibet, quod permittit P. Concina, etiam *Concina*
diebus jejunii extra refectionem. Narrant, (a) quòd multo-
rum annorum spatio vel semel gustasse vinum, Sacerdoti-
bus Mahometanis in maximam vertatur ignominiam & in-
famiam, usque eo, ut si aliquis Sacerdotum vel Judicum,
testis etiam contra Judæum, qui Turcis sunt odiosissimi,
producatur, si Judæus ille probare poterit, hunc Sacerdo-
tem vel Judicem toto duodecim annorum tractu accusatio-
nem hanc antecedente, unum vini haustum bibisse, Sacer-
dos vel Judex quantuscunque, eo ipso tanquam infamis &
intestabilis à testimonio dicendo repellatur. Quis hæc alle-
gare sustineat ad confundendum P. Danielem Concina, qui

F f 2

tan-

228 CAP. III. De Contumeliis in Authores contrarios.

tantum temperantiæ rigorem nec sequitur, nec ab aliis exigit. Posset illi in aurem dici, quod SS. D. N. BENEDICTUS XIV. (b) ad Archiepiscopum quemdam ejusdem Sacri Ordinis scripsit, sicuti laudabilis foret ejus industria, si acatholicos Authores in iis, in quibus Romanæ Ecclesiæ adversantur, confutare aggressus esset; ita reprehensioni obnoxium se facere, dum illorum libros ad impugnandas Orthodoxorum sententias perlegit & transcribit.

(a) Guilielmus REGINALDUS in *Calvino - Turcismo lib. 2. c. 10.*

(b) *Bullar. tom. 1. Const. 113.*

§. 321.

Quos ipse male im- pugnat: Et quibus demum rationibus refellit Authorum Catholicon sententias? Abunde ostendimus (*Dissert. II. § III.*) quām debilibus, æquivocis, & ex malevolâ interpretatione desumptis argumentis innitatur, solisque frequenter exclamatioñibus rem omnem confectam putet, modò ad lacrymas, modò ad risum Lectores excitando, scilicet ad imitationem Christi, de qua gloriatur. (§. 312.) Nam sibi non succendum dicit, si plura Casuistarum inventa modò lacrymis defleat, modò jocis & salibus perficeret. (a) Unde alicubi (b) textum paucis lineis constantem inchoat à lacrymis (quicunque hæc sècum animo serio reputaverit, comprimere vix lacrymas poterit) de his autem ciendis desperans, finit ridendo: non babeo, unde melius refellam inaudita paradoxa, quām deridenda proponendo. Nihil verius ullibi à P. Concina dictum puto, quām quod non habeat, unde melius refellat quorundam authorum opiniones. Argumentorum defectum opportunè supplent cahinni. Fingit paradoxa, quæ deridenda proponat, dum non invenit solidam rationem, qua opinione Authorum oppugnet. Apud S. AUGUSTINUM (c) inter colloquentes unus dicit: nihil mibi tam ridiculum, quām ista definitio videtur.

tur Reponit alter: fortasse; pedentim tamen queso, ut ratio præveniat risum tuum: nihil enim fœdus risu irrisione dignissimo. Splenem & stomachum Patri Danieli inter alia movet argumentatio, qua Evangelica Dogmata opinionibus in scholas recens inductis comparantur. At quis tam stolidæ Theologiae reus est? Inconcessa manent Evangelii dogmata. Id nonnunquam dubitatur, an hoc vel illud negotium recens celebrari coeptum, istis immobilibus principiis conforme sit, vel non: & in hoc dubio potest nonnunquam, re pensiculatiū considerata, aliqua opinio prævalere, quæ antea aliis displicuerat. Si de Legibus humanis loquamur, simile quid quotidie occurrit in scholis, ubi disputatur, an hoc vel illud negotium sit legibus conforme; an hæc vel illa ratio testandi sustineri juxta Leges aut Canones debeat. Sæpe integræ scholæ sibi adversantur: neutra tamen pars potest alteri improperare, quod leges antiquas conculcet, quod novas leges inducat: sed potius utraque pars profitetur venerationem erga leges. Imò omnis fervor controversiæ inde exurgit, quod utraque pars veteres leges & Canones velit accuratè servatos. Exemplum in re Morali præbent Montes Pietatis. Nemo propterea adeò nugatorius est, ut Jurisprudentia, aut *Theologia media* opus esse censeat.

(a) *De usur. Contr. trin. fol. 57.*

(b) *Ibid. fol. 143. 144.*

(c) *Lib. I. contra Academ. c. 5. n. 13.*

§. 322.

Tantus aliorum Authorum contemptus honestiori cau- *Nimium*
sæ adscribi vix posse censemur, quām erroneæ persuasioni, qua *sibi confi-*
P. Concinna, Philautiæ pro humanæ fragilitatis conditione
non omnino expers, leviculas rationes à se excogitas, &
æquivocationes forte malè intellectas, pro evidentibus de-
monstrationibus, & ineluctabilibus argumentis habet, vel ha-
F f 3 bere

bere se simulat : probra etiam omnia & censuras conjici in aliorum opiniones posse existimat , quæ necessaria consecutio ne ex illis sequi demonstrare sibi videtur. Cùm igitur omnia , quæ sibi ad Authores quosdam contemptui exponendos in calamum fluunt , demonstrata putet : consequens est , ut omnia sibi licere existimet. Adversarios suos cæcuti re , & puerilibus ineptiis implicari , se autem puriore luce perfusum credit , qua alios quoque irradiare cupit , dum identidem jactat , se omnia pleno in lumine ponere , licet revera meras tenebras affundat. Excusat quosdam (præcipue digitum intendit in Italum interpretem Broedersenii) ob bonam fidem ignorantia partam : verum enim vero si in tanta lucis plenitudine cæcutire pergent , certè non video , qua in posterum ratione suffragari eis bona fides possit. (a) Adeò magnificè sentit P. Concina de Sole illustrissimo , quem exhibet in suis libris cæcutienti Italiæ , de qua ibi loquitur. Sentire videtur vir iste cum illo Doctore Hispano , Bartholomæo de Albornoz , (b) rerum veritatem in profundissimo quodam puteo depressam occultari , & delitescere , & singulo quoque anno ad latum digitum assurgere , & quanto quisque visus acumine & perspicacia præstat , tanto magis illam attingere , & facilius intueri. Cæteris igitur cæcutientibus , lynceis oculis prædictus P. Concina , veritatem quæ doctissimos viros hucusque latuit , de facie ad faciem aspergit , perspicacique intellectu suo penetravit. Sæpe tamen videtur P. Concina , dum eam crinibus invitam vult ad se trahere , inanem veritatis umbram sectari.

(a) *De usur. contr. trin. fol. 38r.*

(b) Apud Felic. DE SOLIS *de Censib. c. 4. n. 2.*

SECT-